

365 schrijftips

SCHRIJF HET JAAR ROND

Dagelijkse schrijfmotivatatie voor het
schrijven van je boek en antwoorden op vragen
die je als schrijver bezighouden.

GIOVANNA JANSEN

365 schrijftips
Schrijf het jaar rond

Eerste druk februari 2026

Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk: Alexandra de Vries

Auteursfoto's: Madelon Vink

Fotografie cover: Freepik

Illustraties binnenwerk: Freepik

© 2026 Over Schrijven Gesproken, Giovanna Jansen

ISBN 9789083652597

NUR 624

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur en uitgever.

INLEIDING

Wat leuk dat je mijn boek met schrijftips hebt gevonden! Je hebt besloten om meer met schrijven te doen – wat een prachtig voor-nemen. Misschien speelt het idee van een eigen boek al langer in je hoofd, en wil je nu ontdekken hoe je dat concreet aanpakt. Of je bent al begonnen, maar zoekt nog naar een schrijfritme en vol-doende motivatie om er écht werk van te maken. Dit boek is er om je daarbij te helpen. Wie weet ligt jouw boek dit jaar al op tafel!

Door middel van schrijftips, quotes, inspirerende teksten, nuttige weetjes en praktische schrijfopdrachten help ik je om elke dag gemotiveerd te zijn om te gaan schrijven. Al schrijf je maar tweehonderdvijftig woorden, één uur of één bladzijde per dag. De hoeveelheid is niet het belangrijkste, het dagelijkse ritme wel. Schrijf bijvoorbeeld 's ochtends vroeg door wat eerder op te staan. Zo heb je mooi nog even schrijftijd voor je naar je werk gaat of voor de kinderen wakker worden. Door elke dag te schrijven ontwikkel je een goed schrijfritme waardoor je boek er zeker gaat komen en je geen spijt meer hoeft te hebben dat je (alweer) weken niet hebt geschreven.

Voordat ik een schrijfritme had ontwikkeld overkwam mij dat nogal eens; er zijn periodes geweest dat ik zelfs maanden niet aan mijn boek schreef. Daar had ik achteraf zo'n spijt van, dat ik mijzelf ben gaan aanleren om elke dag te schrijven. En zo heb ik een nieuwe gewoonte gecreëerd. Niet omdat het moet, maar omdat ik weet hoe blij ik altijd ben als ik geschreven heb. Nu voelt een dag niet geschreven als onaf, als incompleet.

*'If not now,
then when?'*

In het begin waren er dagen dat ik maar honderd tot tweehonderd woorden schreef omdat ik te moe of te druk was, maar door het ritme van elke dag schrijven verslofte het niet meer. En door vol te houden en me te ontwikkelen, ging het mij steeds makkelijker af. Dat is voor jou ook mogelijk! Dit boek helpt je daarbij.

Want dit boek is je dagelijkse dosis schrijfmotivatie en helpt je in korte, overzichtelijke hoofdstukken een jaar lang elke dag te schrijven en een fijne schrijfroutine te ontwikkelen. Want als er iets is wat beroemde schrijvers die al meerdere boeken gepubliceerd hebben gemeen hebben, is het wel dat ze een goede schrijfroutine hebben (meer daarover later).

In de hoofdstukken komen verschillende onderdelen van het schrijven van een boek aan bod. Je krijgt er kennis over en kan het direct uitproberen of toepassen met een praktische opdracht. Zo leer je stap voor stap hoe jij dit ook onder de knie krijgt. Daarnaast word je elke dag geïnspireerd en gemotiveerd om te schrijven. Dus pak dit boek er elke dag bij, 's ochtends bijvoorbeeld, om je schrijftentieve voor de dag te zetten. Of juist 's avonds in alle rust na een actieve dag. Het zijn schrijftips voor een heel jaar, elke dag eentje, je kan het hele jaar door starten, net wanneer je dit boek in handen hebt gekregen.

Een heel jaar lang reis ik met je mee en gids ik je langs alle mooie, leuke, praktische, nuttige en vooral interessante tips en weetjes over het schrijven van een boek. Jouw boek!

Dat dit boek jou elke dag mag helpen, inspireren, motiveren en stimuleren om aan jouw boek te schrijven.

Schrijftip #2

PLOTTEN, WAT IS DAT?

DE BESTE START met het schrijven van je boek maak je door te plotten. Daarom wil ik je graag helpen ermee aan de slag te gaan. Plotten is niet zo moeilijk als het misschien lijkt. Het is eigenlijk niets anders dan het vooraf (enigszins) uitdenken van je verhaal. Het heet op z'n Engels niet voor niets outlinen, of 'een outline maken'. Door niet maar gewoon enthousiast te beginnen, maar eerst een plan (een frame) te maken, weet je veel beter waar je naartoe gaat tijdens het schrijven.

de/het plot (m+o) ~ manier waarop het verhaal zich in een film, boek enz. ontwikkelt
= verwikkeling {Van Dale}

Wat houdt plotten in?

In grote lijnen bedenk je alvast hoe je verhaal gaat verlopen. Je bedenkt welke personages in je verhaal gaan voorkomen, maakt voor elk personage een karakterdossier, bedenkt waar het verhaal over zal gaan en hoe het af gaat lopen. Je bedenkt bijvoorbeeld dat eerst dit gebeurt, dan dat, dan worden ze overvallen door dit, ze komen er achter dat... en tot slot vinden ze dit of overwinnen ze dat. Elk verhaal moet een bepaalde mate van spanning hebben, die opbouwt naar een bepaalde gebeurtenis, en elk verhaal heeft ook een conflict nodig. Er moet een probleem zijn dat alles tegenhoudt, bemoeilijkt of in de war gooit. Zonder een conflict is een verhaal al gauw saai of te lief. Een conflict kan iets zijn wat de hoofdpersoon nodig heeft maar niet kan krijgen, maar het kan ook een ongeval, een ziekte, verlies van een baan, of een vooroordeel of misverstand zijn waardoor geliefden niet samen kunnen komen. Door vooraf te plotten kan je die spanning, het conflict én de oplossing goed over je hele verhaal verdelen. Bij schrijftip #3 kijken we naar verschillende manieren van plotten.

Om te overdenken

Plotten is geen verplichting. Er zijn schrijvers die dat niet doen en toch lukt het hen een boek te schrijven. Toch is plotten aan te raden: zonder plan loop je vaak halverwege vast, omdat je niet weet waar het verhaal heen moet of hoe het moet eindigen. Plotten geeft houvast, werkt als wegwijzer en helpt je overzicht te houden, zodat je niet vergeet wat er moet gebeuren en in welke volgorde.

Schrijftip #5

CHECK EN DUBBELCHECK

TAAL IS ALTIJD aan verandering onderhevig. Er komen nieuwe woorden bij en andere woorden raken in de vergetelheid of worden als ouderwets bestempeld. Maar ook veranderen spelwijzen (denk maar aan cadeau en kado) (grappig overigens, als ik kado typ in Word en een spatie doe, verandert Word het automatisch in cadeau, maar dat terzijde). Ook worden woorden soms korter en eenvoudiger gemaakt, een simpel voorbeeld: des morgens werd 's morgens. En wat denk je van woorden die vroeger met een hoofdletter moesten, ook als ze midden in een zin stonden, denk maar aan U, en aan afkortingen of ziekten. Die horen nog maar zelden met een hoofdletter (inderdaad corona is met een kleine letter, maar Covid-19 is verwarrend genoeg wel met een hoofdletter). En zo worden bijvoorbeeld alleen Kerstmis en Kerstman (want een naam) met een hoofdletter geschreven en zijn alle andere vervoegingen met kerst (kerstdagen, kerstcadeau, eerste kerstdag et cetera) altijd met een kleine letter.

Ook horen samenstellingen (twee, of meer, woorden die samen één nieuw woord vormen) bijna altijd aan elkaar geschreven te worden. Met uiteraard wat uitzonderingen, maar zo horen dus vervoegingen met het woord kerst direct aan het andere woord (zie hierboven) zonder koppelteken, maar ook woorden met een bacterie of virus bijvoorbeeld. Zoals coronacrisis, griepvirus, legionellabacterie et cetera.

Om te onthouden

Je kan niet alles weten, check daarom altijd nog even hoe je iets schrijft. Zeker als je twijfelt. Het beste doe je dit met de recentste uitgave van een goed woordenboek (De Dikke Van Dale is voor de meeste uitgeverijen en redacteurs leidend), recentste versie van Het Groene Boekje, of online op websites zoals die van Van Dale of Onze Taal. Je kan in plaats van het Van Dale woordenboek ook een online abonnement op Van Dale nemen, zo heb je altijd de nieuwste versie.

Ga er zeker niet vanuit dat wat je ooit op school hebt geleerd (in ieder geval als het langer dan vijf jaar geleden is) qua spelling nog steeds goed is. In veel gevallen is die ondertussen al (soms meerdere keren) vernieuwd. Persé is al jaren per se, en bij voorbeeld nog langer bijvoorbeeld.

Schrijftip #62

ENKELE EN DUBBELE AANHALINGSTEKENS

HET GEBRUIK VAN aanhalingstekens is als je net begint te schrijven best verwarrend. Dan heb je ook nog eens enkele en dubbele aanhalingstekens, wanneer moest je nou ook weer welke gebruiken? Daar kan je best door gaan twijfelen. Zeker ook omdat het tegenwoordig precies andersom is dan vroeger het gebruik was. In oude boeken kom je dus een andere manier tegen dan nu de gewoonte is, laat je daar niet door afleiden.

Tegenwoordig is de regel voor Nederlandse boeken: enkele aanhalingstekens (dus 'enkel') bij een dialoog of bij een aanhaling van iets. Uitzondering daarop is: dubbele (dus "dubbel") binnen enkele. Dus als een personage in zijn dialoog (= met enkele aanhalingstekens) iemand citeert, staat het citaat tussen dubbele aanhalingstekens. Zo blijft duidelijk waar het citaat begint en eindigt, en waar de dialoogzin zelf.

Voorbeeld: 'Ik kwam Hamid van de week tegen en het eerste wat hij zei was: "Die broer van jou, dat is echt een ongelooflijke vent." Nou je kan wel raden wat ik toen zei.'

Of zoals bij de voorbeeldzin van de vorige schrijftip:

'Of zoals Malius Meeuw altijd zei: "Alleen de groten zullen overwinnen.'"

Dat het in het Engels andersom is (dubbele voor dialoog en vaak enkele binnen dubbele) maakt het extra verwarrend. En ook in kranten en tijdschriften zie je meestal dubbele aanhalingstekens bij dialogen en citaten.

Leer jezelf – als je dat niet al deed – aan om op de juiste manier de aanhalingstekens te gebruiken, dat voorkomt bij het herschrijven, of bij het laten redigeren heel veel werk!

Om te overdenken

Hoe is jouw aanhalingstekengebruik?

Schrijftip #123

WAT ALS DE BOEKTITEL DIE JIJ HAD BEDACHT AL BESTAAT?

JE BENT (BIJNA) klaar met je boek en bent je aan het verdiepen in hoe je het uit wil (laten) geven. Je hebt een briljante titel bedacht, een hele originele ook. Denk je. Tot je erachter komt dat die al bestaat. Ai, wat nu? Want wat als de boektitel die jij had bedacht al blijkt te bestaan?

Er zijn verschillende redenen waarom je een unieke boektitel wil. Het is verwarrend als boeken eenzelfde titel hebben, zeker als ze ook nog eens in hetzelfde genre vallen. Het liefst wil je ook dat jouw boek én boektitel uniek zijn. En je wil niet hebben dat mensen jouw titel opzoeken omdat ze erover gehoord hebben en dan bij een ander boek met dezelfde titel uitkomen. En dat kopen, in plaats van het jouwe. Daarnaast kan het lijken alsof je mee wil liften op het succes van die andere titel, zeker als die van een bestseller is. Tussen uitgeverijen bestaat de ongeschreven regel dat ze unieke, nieuwe titels gebruiken voor hun uitgaven. Uiteraard zijn er uitzonderingen op de regel, bijvoorbeeld als het een boek in een heel ander genre betreft. Maar over het algemeen geldt wel dat ze geen titel zullen gebruiken die al bestaat.

Hoe weet je of een titel al bestaat? Je kan online op je boektitel zoeken en kijken of er al andere boeken met die titel bestaan. Er bestond een website met database waar je gratis kon zoeken, maar die bestaat helaas niet meer, en voor een andere site moet je betalen om te zoeken. Dus 'ouderwets' googelen is de beste manier.

Je titel beschermen, kan dat? Als je een titel bedenkt die nog niet bestaat wil je die natuurlijk beschermen, zodat niet iemand anders ermee vandoor gaat. Maar zoals je wellicht al vermoedde uit het voorgaande, bestaat er geen recht op titels van boeken. Ook het leggen van een trademark of merkrecht op je boek kan eigenlijk niet. Een boektitel is geen merk, als je een serie schrijft zou dat nog wel kunnen, maar dat is lastig voor elkaar te krijgen. Het komt dus aan op fatsoen en het niet gebruiken van een titel van een ander.

Opdracht

Googel je bedachte boektitel eerst voor je hem wereldkundig maakt.

Schrijftip #127

DE TAAL VAN EMOTIES IN JE DIALOGEN

LATEN WE EENS kijken naar hoe je een personage de taal van emoties kan laten spreken zonder het expliciet te benoemen. Dit kan je doen door de lengte van de zinnen aan te passen aan de emotie, door de woordkeuze en door ritme. Iemand die boos is of gehaast zal vaker korte, krachtige zinnen spreken. Een boos iemand zal zijn woorden vaak herhalen, om zijn punt duidelijk te maken. Zijn taal hamert. Kijk maar:

Denk je dat ik niet weet wat er speelt? Denk je dat? Nou? Ik ben niet achterlijk hoor. Ik weet het best. O ja, ik weet heel goed wat er speelt.

Iemand die verliefd of dromerig is spreekt met lange 'wollige' zinnen. Bijvoorbeeld:

Ja hmm, ik denk het wel ja. Als ik naar de lucht kijk en de wolken zie overdrijven dan zie ik het, ja, dan weet ik het zeker. Ik voel het zelfs, ik voel dat het wederzijds is, dat kan niet anders.

En iemand die verlegen, zenuwachtig of onzeker is spreekt vaak met korte weifelende zinnen en durft niet goed to the point te komen:

Nou... weet je wat het is... Ik... ik denk dat ik... dat ik wel weet hoe het zit. Tenzij ik mij vergis natuurlijk. Dat kan... dat heb ik wel eens. Maar waarschijnlijk is hij... heeft hij... denk ik...

Je hoeft achter deze dialogen niet eens te zetten 'zei hij boos', 'sprak zij dromerig' of 'zei hij onzeker'. Het mag soms best, maar vaak is het niet nodig, want je dialoog spreekt voor zich. Eventueel – om aan te geven wie het zegt – zet je nog iets neer als 'hij spuugde de woorden haast uit' bij de boze persoon. 'Milou staarde nog een tijdje naar de wolken die boven hun hoofden langsdroeven'. Of 'Jaap zuchtte ongemakkelijk'/'keek schichtig om zich heen'/'slikte moeizaam' om de moeilijkheid bij de verlegen, bange of onzekere persoon aan te geven.

Opdracht

Pak er een dialoog van jezelf bij waarin de spreker een bepaalde emotie ervaart. Kijk hoe je de zinnen zo kan herschrijven dat, zonder dat jij erachter zegt welke emotie de spreker voelt, het duidelijk wordt uit de spreekwijze.

Schrijftip #362

EEN DRIEDIMENSIONAAL PERSONAGE CREËREN

WIL JE STERKE personages in je verhaal? Zorg dan dat ze driedimensionaal zijn. Dit betekent dat je personages schrijft die aanvoelen als echte, complexe mensen, in plaats van een- of tweedimensionale personages die veelal ook nog stereotypen zijn. Maar hoe doe je dat, een driedimensionaal personage creëren, en waarom is dat zo belangrijk?

Laten we beginnen met wat een driedimensionaal personage is. Om het beeldend te maken: een personage in 1D is als een lijn, een streep. Zo plat als wat en geen enkele diepgang. Een personage in 2D is als een vlak, een vierkant. Nog steeds vrij plat en vlak, zeg maar. Maar een personage in 3D is als een echt mens en heeft meer dimensies, dus diepgang.

Het belangrijkste bij een driedimensionaal personage is dat hij of zij herkenbaarder en interessanter is voor je lezers. Als je hoofdpersoon gebreken, eigenaardigheden, twijfels of hoop heeft (of juist wanhoop voelt), dromen en interne conflicten heeft, zullen lezers meer geïnteresseerd zijn in zijn of haar verhaal en meer om diens lot geven. Oftewel: ze leven zich in in het personage en voelen met hem of haar mee. Bovendien blijven multidimensionale personages vaak beter hangen bij de lezer en hebben ze meer impact, waardoor ze een blijvende indruk op de lezer achterlaten, zelfs lang nadat het boek uit is.

Wat is er nodig om een multidimensionaal personage te creëren? Kijk om te beginnen verder dan de voor de hand liggende details van je hoofdrolspeler. Die details (uiterlijk, opleiding, werk, hobby's en dergelijke) zijn ook nodig, maar zijn slechts het geraamte om de rest aan op te hangen. Deze details vertellen namelijk niets over wie je personage als persoon is. Daar heb je andere dingen voor nodig, zoals hun angsten, verlangens en gebreken.

Opdracht

Ga vandaag nog aan de slag met het 'multidimensionaliseren' van je personages. Gebruik daarbij een karakterdossier om je personages die nodige diepgang te geven. Dat maak je bovenal aan voor je hoofdpersoon, maar ook voor alle andere belangrijke bijfiguren.